

Námestie

Zelené a inkluzívne verejné námestie.

Kľúčové slová:

verejný priestor, komunita, zeleň, biodiverzita, zber dažďovej vody, prístupnosť, prirodzené tienenie

Cieľová skupina:

žiaci základnej školy
(vek 6–11 rokov)

Ciele:

Táto aktivita predstavuje žiakom význam verejných námestí ako multifunkčných priestorov v mestskom prostredí. Žiaci sa naučia, ako môže udržateľný dizajn premeniť tieto oblasti na zelené, inkluzívne a živé miesta, ktoré podporujú komunitný život.

Prostredníctvom spolupráce pri tvorbe modelu a diskusie preskúmajú, ako prírodné prvky, prístupnosť a premyslené mestské plánovanie prispievajú k zdravším mestám a silnejším spoločenským väzbám.

Potrebná časová dotácia:

Dĺžka realizácie aktivity sa môže líšiť v závislosti od konkrétnej skupiny žiakov. Učiteľom odporúčame, aby prispôbili navrhované aktivity aktuálnej skupinovej dynamike, ako aj potrebám a záujmom žiakov.

V prípravnej fáze môžu učitelia využiť rôzne aktivity na predstavenie témy. Môže ísť napríklad o diskusie, videá, kreslenie, rozprávanie príbehov alebo aj exkurziu, v závislosti od veku detí a ich predchádzajúcich vedomostí.

Hlavná fáza výstavby, počas ktorej deti plánujú a stavajú svoj urbanistický prvok pomocou LEGO kociek, by spravidla nemala presiahnuť 45 až 60 minút. Táto fáza však často podnecuje ďalšiu zvedavosť a otázky, čo môže viesť k jej predĺženiu alebo k nadväzujúcim aktivitám. Podrobnejšie inštrukcie a odporúčané pedagogické prístupy pri realizácii aktivít projektu INNO-Kids nájdete v Metodickej príručke pre učiteľov.

Potrebný materiál a pomôcky:

- LEGO kocky rôznych tvarov
- kartón, papier a recyklované materiály (na vytvorenie pôdorysu námestia a jeho prvkov)
- prírodné materiály ako konáriky, listy, kamienky alebo sušený mach (na znázornenie zelene a biodiverzity)
- fixky, pastelky, lepidlo, nožnice, pravítka (na kreslenie, dekorovanie)
- vytlačené obrázky alebo schémy skutočných verejných námestí a udržateľných mestských priestorov (na inšpiráciu)
- voliteľné: farebný papier alebo modelovacia hmota (na vytvorenie ľudí, lavičiek, fontán, stromov atď.)

Poznámka: Povzbudzte žiakov, aby kreatívne využívali dostupný materiál a zahrnuli prvky, ktoré podporujú environmentálnu aj sociálnu udržateľnosť. Ak LEGO nie je dostupné, žiaci môžu použiť výtvarné potreby na vytvorenie kresieb alebo modelov.

Úvod:

Začnite otázkou: „Čo vám napadne, keď počujete slovo námestie?“ Diskutujte o úlohe verejných námestí ako miest, kde sa ľudia stretávajú, oddychujú, zabávajú a komunikujú. Ukážte obrázky skutočných námestí na porovnanie rôznych dizajnov – niektoré sú plné betónu a áut, iné plné zelene a priateľských priestorov.

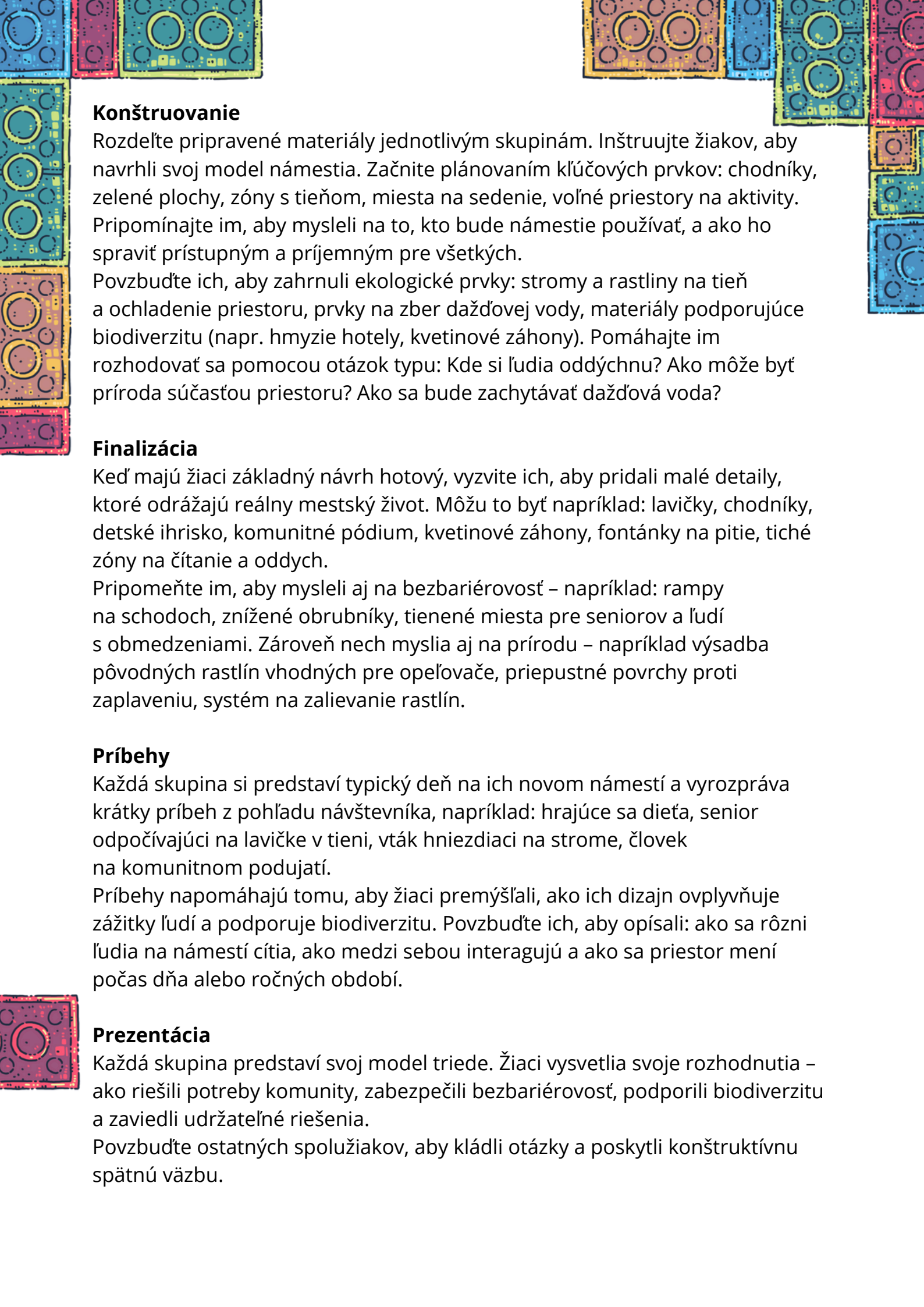
Usmernite žiakov, aby premýšľali o tom, ako môžu námestia podporovať udržateľnosť a pohodu. Zdôraznite prvky ako: stromy poskytujúce tieň, priepustné povrchy, zelené plochy, ktoré znižujú prehrievanie, zóny prístupné pre všetkých – deti, seniorov, ľudí s obmedzenou pohyblivosťou.

Vysvetlite, že v tejto aktivite budú žiaci redizajnovvať typické mestské námestie tak, aby bolo inkluzívnejšie a ekologickejšie.

Postup:

Prípravná fáza

-
- Predstavte žiakom súčasný stav mnohých mestských námestí – veľké spevnené plochy s obmedzeným tieňom a zeleňou. Diskutujte o výzvach, ako sú prehrievanie, nedostatok biodiverzity alebo neprístupnosť pre niektorých obyvateľov.
 - Pomôžte žiakom identifikovať hlavné funkcie námestia: poskytnúť priestor na oddych, hru, stretávanie sa a komunikáciu, pričom aj námestie má zároveň prispievať k odolnosti voči klimatickým zmenám a podpore biodiverzity. Položte im otázky: Ako by sa námestie mohlo stať prívetivejším vďaka rastlinám, prirodzenému tieňu, miestam na sedenie a voľnému priestoru? Ako zabezpečiť prístupnosť pre ľudí všetkých vekov a schopností?

Konštruovanie

Rozdeľte pripravené materiály jednotlivým skupinám. Inštruujte žiakov, aby navrhli svoj model námestia. Začnite plánovaním kľúčových prvkov: chodníky, zelené plochy, zóny s tieňom, miesta na sedenie, voľné priestory na aktivity. Pripomínajte im, aby mysleli na to, kto bude námestie používať, a ako ho spraviť prístupným a príjemným pre všetkých.

Povzbudte ich, aby zahrnuli ekologické prvky: stromy a rastliny na tieň a ochladenie priestoru, prvky na zber dažďovej vody, materiály podporujúce biodiverzitu (napr. hmyzie hotely, kvetinové záhony). Pomáhajte im rozhodovať sa pomocou otázok typu: Kde si ľudia oddýchnu? Ako môže byť príroda súčasťou priestoru? Ako sa bude zachytávať dažďová voda?

Finalizácia

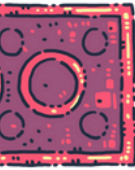
Keď majú žiaci základný návrh hotový, vyzvite ich, aby pridali malé detaily, ktoré odrážajú reálny mestský život. Môžu to byť napríklad: lavičky, chodníky, detské ihrisko, komunitné pódium, kvetinové záhony, fontánky na pitie, tiché zóny na čítanie a oddych.

Pripomeňte im, aby mysleli aj na bezbariérovosť – napríklad: rampy na schodoch, znížené obrubníky, tienené miesta pre seniorov a ľudí s obmedzeniami. Zároveň nech myslia aj na prírodu – napríklad výsadba pôvodných rastlín vhodných pre opelovače, priepustné povrchy proti zaplaveniu, systém na zalievanie rastlín.

Príbehy

Každá skupina si predstaví typický deň na ich novom námestí a vyrozpráva krátky príbeh z pohľadu návštevníka, napríklad: hrajúce sa dieťa, senior odpočívajúci na lavičke v tieni, vták hniezdiaci na strome, človek na komunitnom podujatí.

Príbehy napomáhajú tomu, aby žiaci premýšľali, ako ich dizajn ovplyvňuje zážitky ľudí a podporuje biodiverzitu. Povzbudte ich, aby opísali: ako sa rôzni ľudia na námestí cítia, ako medzi sebou interagujú a ako sa priestor mení počas dňa alebo ročných období.

Prezentácia

Každá skupina predstaví svoj model triede. Žiaci vysvetlia svoje rozhodnutia – ako riešili potreby komunity, zabezpečili bezbariérovosť, podporili biodiverzitu a zaviedli udržateľné riešenia.

Povzbudte ostatných spolužiakov, aby kládli otázky a poskytli konštruktívnu spätnú väzbu.

Tipy:

- Pripomeňte žiakom, že aj malé prvky, ako tieň, zeleň alebo miesta na oddych môžu výrazne zlepšiť kvalitu mestského života.
- Zdôraznite, že aj verejná infraštruktúra môže podporovať sociálnu inklúziu a boj proti klimatickým zmenám, ak je navrhnutá starostlivo.

Dodatočné informácie:

Prispôsobenie aktivít

Poskytnite dodatočnú podporu alebo zjednodušené inštrukcie žiakom, ktorí to potrebujú. Šikovnejším žiakom ponúknite rozširujúce úlohy, napríklad detailnejšie štúdium udržateľných postupov alebo stavbu zložitejších modelov.

Hodnotenie

Žiakov hodnotte na základe ich participácie počas diskusií a praktických aktivít. Zohľadňujte kreativitu, úsilie, spoluprácu, mieru porozumenia prejavenu v ich výsledných modeloch, kritické myslenie, schopnosť poskytovať konštruktívnu spätnú väzbu a prezentačné zručnosti.

Doplnkové aktivity

- Pozvite miestneho architekta, urbanistu alebo zástupcu mesta, aby porozprával o udržateľnom mestskom rozvoji a úlohe verejných priestorov.
- Zorganizujte exkurziu na neďaleké námestie a vyhodnoťte jeho bezbariérovosť, zeleň a komunitnú prívetivosť – nech žiaci identifikujú, čo funguje a čo by sa dalo zlepšiť.

Súvis so vzdelávacím programom:

Aktivita prepája vzdelávacie oblasti:

Spoločnosť (*mestský život, spolupráca, inklúzia, zdieľané verejné priestory*)

Umenie (*kreatívny dizajn, modelovanie, vizuálny prejav*)

Jazyk (*rozprávanie príbehov, kritická diskusia, prezentácia*)

Matematika (*priestorové plánovanie, tvary, odhady*)

Príroda (*mestská biodiverzita, klimatická adaptácia, udržateľné plánovanie*)

Súvis s cieľmi udržateľnosti:

- **SDG 11:** Udržateľné mestá a komunity - žiaci skúmajú, ako premyslený dizajn verejných námestí zlepšuje mestský život pre všetkých.
- **SDG 13:** Opatrenia v oblasti klímy - aktivita poukazuje na to, ako zelené plochy znižujú prehrievanie miest a podporujú klimatickú odolnosť.
- **SDG 15:** Život na pevnine - integráciou prírody do mestského prostredia, žiaci podporujú biodiverzitu a zdravšie ekosystémy.